

Programski izvještaj Saveza udruga Operacija grad za 2018. godinu

**PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ SAVEZA UDRUGA OPERACIJA GRAD ZA 2018.
GODINU**



www.operacijagrad.net / <http://www.zagreb.tvorenigrad.hr/>

Uvod

Savez udruga Operacija Grad (bivši Savez za centar za nezavisnu kulturu i mlade – SZC) osnovan je s ciljem poticanja razvoja nezavisne kulture te samoorganiziranog djelovanja mladih, što ostvaruje okupljanjem organizacija i pojedinaca te organiziranjem različitih kulturnih sadržaja od manifestacija i javnih rasprava, preko obrazovnih i istraživačkih programa do izdavanja publikacija. Savez trenutno ima 26 članica.

Misija

Savez udruga Operacija grad je platforma koja okuplja organizacije nezavisne kulture i mladih te javnim zagovaranjem i promjenom institucionalnog i socio-kulturnog okvira radi na poboljšanju uvjeta djelovanja u polju nezavisne kulture i mladih.

Vizija

Nezavisna kultura i mladi kao utjecajni akteri razvoja grada.

Članice

Organizacije članice Saveza djeluju na područjima nezavisne kulture te aktivnosti mladih i za mlade. Te organizacije provode projekte i aktivnosti u raznovrsnim poljima kao što su aktivno sudjelovanje mladih u društvu, kultura mladih i stvaralaštvo mladih, urbana kultura, suvremena umjetnost, kazalište, ples, performans, neformalna edukacija na različitim područjima, informiranje mladih, novi mediji i tehnologije, mobilnost mladih, politike za mlade, kulturne politike, arhitektura i urbanizam, glazbena kultura, film i video itd.

Savez provodi sljedeće programe:

1. Su-upravljanje Pogonom

Cilj je ovog programa razvijati i unaprijeđivati partnerstvo sa zagrebačkom gradskom upravom i suradnju među članstvom Saveza kako bi se unaprijedili resursi, kapaciteti i program Pogona.

2. Poticanje institucionalne inovacije u kulturi

Osnovni ciljevi: Poticati unošenje inovacija u postojeći kulturni sustav te transformaciju kulturnih politika u Hrvatskoj, a u svrhu veće dostupnosti javne kulturne i društvene infrastrukture za sve građane i organizacije civilnog društva. Proteklih godina naglasak je bio na zagovaranju modela sudioničkog upravljanja, odnosno na uspostavi mreže novog tipa društveno-kulturnih centara u nizu gradova u Hrvatskoj.

3. Jačanje lokalne scene i transfer znanja

Ciljevi ovog programa su osnaživati organizacije mladih i nezavisne kulture te lokalne platforme organizacija iz ovih područja kroz međusobno povezivanje, razmjenu znanja i iskustava - na razini Zagreba, drugih lokalnih sredina u RH i regionalno te senzibilizirati javnost i donositelje odluka za potrebe organizacija civilnoga društva koje djeluju na području nezavisne kulture i mladih;

4. Međunarodna suradnja

Osnovni cilj program je poticati transfer uspješnih organizacijskih i institucionalnih praksi i inovacija u druge sredine i druga područja djelovanja (upscaling).

Provedba programa u 2018. godini:

1. Su-upravljanje Pogonom

Jedna od ključnih programskih aktivnosti Saveza (SUOG) je su-upravljanje Pogonom temeljem osnivačkog akta između Grada Zagreba i Saveza iz 2008. čime se osigurava kvalitetno zajedničko upravljanje temeljnim funkcioniranjem ustanove. Inicijalno uspostavljen radi zagovaranja osnivanja centra za nezavisnu kulturu i mlade kao ustanove temeljene na formalnom civilno-javnom partnerstvu zagrebačke gradske uprave i organizacija nezavisne kulture i mladih, SUOG ovim djelovanjem osigurava uključenost i sudjelovanje civilne strane ovog, i dalje jedinstvenog, primjera su-upravljanja javnom infrastrukturom u RH.

Operacija grad je u svojstvu suosnivača i su-upravitelja Pogona u 2018. sudjelovala u donošenju niza administrativnih odluka i time doprinela njegovom kvalitetnom funkcioniranju. Savezov angažman na su-upravljanju Pogonom prvenstveno uključuje rad njegove predstavnice Miljenke Buljević u Upravnom vijeću Pogona, kao i redovne sastanke Programskog savjeta na kojima se razgovaralo i odlučivalo o aktualnim temama vezanim uz programske aspekte rada Pogona.

U svrhu što boljeg su-upravljanja Pogonom nastavljeno je vođenje redovite komunikacije sa članicama Saveza putem mailing liste, telefonom i uživo, u okviru pojedinačnih sastanaka, termina u kojima su se članice mogle okupiti i diskutirati o aktualnim temama, kao i na Skupštinama, gdje se također raspravljalo o smjerovima i planu daljnjeg djelovanja. Naglasak ove komunikacije tijekom 2018. bio je na procesu pripreme dokumentacije i prijave na natječaj za financiranje obnove zgrade Pogona u sklopu EU mehanizma financiranja Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU), a što je kulminiralo uspješnom prijavom projekta rekonstrukcije Pogona na ovaj natječaj. Osim samog tijeka i izazova oko prijave na natječaj, s članstvom se raspravljalo i oko pravnog tumačenja gradskih i državnih pravnih službi oko statusa Pogona u sklopu dokumentacije za prijavu na natječaj. Naime, otvorila se mogućnost buduće potrebe raspisa natječaja za korištenje prostora Jedinstva nakon rekonstrukcije budući da postojeći zakonodavni okvir ne prepoznaje civilno-javno partnerstvo kao legitimnu mogućnost upravljanja javnim resursom (prepoznaju se ili koncepti u potpunosti javnog upravljanja ili privatnog upravljanja temeljem javnog natječaja, no ne i hibridna situacija koja je uspostavljena važećim osnivačkim aktom Pogona). Dodatni izazov će biti osiguravanje adekvatnog zamjenskog prostora bez kojeg se velika većina programa planirana u Pogonu neće moći održati, a što su zaposlenici Pogona na nizu sastanaka s predstavnicima Grada jasno naglasili. Bez obzira na navedene izazove, rekonstrukcija objekta nasušno je potrebna za nastavak uspješnog rada Pogona te će osigurati bitno unaprijeđenje mogućnosti kvalitetnog održavanja programa.

Savez je tijekom čitave 2018. bio u redovitoj komunikaciji s osobljem Pogona, naročito u procesu pripreme projektne prijave na natječaj unutar organizacijskog okvira Europskog socijalnog fonda, točnije natječaja u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020 pod nazivom „Kultura u centru - potpora razvoju javno-civilnog partnerstva u kulturi“. Projektna prijava pod nazivom “Svi za Pogon - Pogon za sve!” u kojoj je SUOG bio nositelj zadovoljila je kriterije za dodjelu sredstava iz ovog natječaja te je

krajem godine počela provedba. Osiguravanjem sredstava iz ovog natječaja omogućeno je dodatno kapacitiranje ljudskih resursa Pogona i SUOG, razvijanje novih modela sudioničkog programiranja i provedbe programa, istraživački rad o dosegnutoj razini uspješnosti modela su-upravljanja Pogonom te zaključno, po prvi puta i mogućnost nabave tehničke opreme neophodne za nastavak kvalitetnog rada Pogona.

Također, aktivno smo objavljivali, na svojim društvenim mrežama, programe i aktivnosti koje su se provodile u Pogonu. Na taj smo način povećali doseg i vidljivost aktivnosti, programa te korisnika Pogona. Budući da su prostori Pogona rezervirani za provedbu programskih aktivnosti od strane korisnika i do 9 mjeseci unaprijed, ocjenjujemo kako naše djelovanje unutar ovog programskog područja ostvaruje izniman uspjeh te pozitivan učinak na zajednicu koja djeluje unutar nezavisne kulture i mladih.

2. Poticanje institucionalne inovacije u kulturi

Institucionalna inovacija u kulturi je tema kojom se SUOG kontinuirano bavi od svog osnutka. Osnivanjem Pogona zadovoljen je jedan od osnovnih ciljeva ovih nastojanja budući da je njegov početak rada kao hibridne institucije sigurno najvažnija institucionalna inovacija koju je dosada ostvario Savez i njegove članice. Od početnih zahtjeva za osnivanje Centra za nezavisnu kulturu i mlade kao civilno-javnog partnerstva, preko čina osnutka Pogona, a sve do recentnih nastojanja organizacije za daljnjim poboljšanjima ovih modela, ovaj se program u različitim formatima kontinuirano provodi od 2006. godine.

Već nekoliko godina glavnina aktivnosti organizacije unutar ove programske linije odnosi se na konceptualizaciji i zagovaranju modela društveno-kulturnog centra (DKC) kao novog institucionalnog modela korištenja i upravljanja javnom infrastrukturom koja je namijenjena za transdisciplinarnu i transsektorsku potrebu kulture, organizacija civilnog društva i lokalne zajednice. U procesu zajedničkog modeliranja i promišljanja koji je uslijedio definirana je interkulturalnost kao sadržajni fokus budućeg društveno-kulturnog centra u Zagrebu te su od onda zagovaračke aktivnosti Saveza usmjerene ka osnivanju Interkulturnog društvenog centra (IDC). Kroz zagovaračke aktivnosti oko uspostavljanja prvog interkulturnog društvenog centra (IDC) u Zagrebu, odnosno mreže manjih kvartovskih centara kao inovacije na polju kulturnih institucija u Gradu Zagrebu, ali i u širem Hrvatskom kontekstu, Savez se vodi interdisciplinarnim pristupom koji uključuje niz civilnodruštvenih aktera koji ne djeluju isključivo u području kulture, već uključuje i organizacije iz područja ljudskih prava, zaštite okoliša, dobre ekonomije i sl. Osnovu ovih nastojanja čini neformalna platforma "Upgrade" uspostavljena radi osnaživanja i umrežavanja aktera koji se bave područjima relevantnima za uspostavu ovog tipa institucije, odnosno kampanja "Zagreb: Otvoreni grad?" s ciljem podizanja svijesti javnosti o važnosti društveno-kulturnih centara (IDC-a) kao točaka osnaživanja lokalne zajednice.

Razvoj modela IDC-a

U sklopu ove skupine aktivnosti u veljači su održana su dva sastanka s organizacijama uključenima u platformu Upgrade na kojima su se promišljali budući mogući modeli širenja platforme, osnivanja novih radnih i stručnih grupa koje bi sudjelovale u osmišljavanju programskih aktivnosti, odnosno novih modela upravljanja budućim Interkulturnim društvenim centrom.

Nastavno na predhodno uspostavljenu suradnju sa zakladom Kultura nova u istraživanju i promoviranju modela sudioničkog upravljanja, u ožujku smo su-organizirali zajednički sastanak sa predstavnicima Zaklade i korisnika Pogona gdje se raspravljalo o njihovim iskustvima djelovanja u sklopu ove institucije te aktualnim nacionalnim i europskim okolnostima financiranja i upravljanja programima u kulturi.

Razvijajući osnovni programski fokus kampanje, 6. srpnja na recikliranom imanju u Vukomeriću održana je edukacija članica platforme Upgrade o značenju i problemima prakticanja unutar polja Interkulturalnosti. Ona je uključivala i predstavljanje rezultata arhitektonskog promišljanja i promocije modela izgradnje budućeg Interkulturalnog društvenog centra koji je za potrebe projekta izradila Platforma 9,81 iz Splita. Uz to, pokrenut je proces i uključivanja organizacija iz područja ekologije i dobre ekonomije u ravnopravno članstvo s postojećim partnerskim organizacijama, čime će ove teme biti ravnopravije zastupljene u aktivnostima platforme. Tako je ZMAG-u kao dugogodišnjem pridruženom članu platforme, a što se očitovalo i nastavkom rada na recikliranom imanju u Vukomeriću koje ova organizacija vodi, pridružila i Zelena akcija koja se u listopadu odlučila priključiti platformi. Ovo će unaprijediti zastupljenost tema kojima se ova organizacija bavi te dodatno potkrijepiti namjeru širenja djelovanja uključenih organizacija van uskog sektora nezavisne kulture i mladih, a ka ekspertizi u širokom spektru tema održivog razvoja, ekologije, dobre ekonomije i građanskog aktivizma koje svojim uključivanjem u platformu donosi Zelena akcija.

Kulminacija suradnje partnerskih organizacija platforme Upgrade bio je proces provođenja pripremnih aktivnosti i uspješne prijave EU projekta pod nazivom “Korak dalje - prema uključivoj kulturi” u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020 gdje je nositelj bila članica Saveza Kulturteger, a sukladno propozicijama natječaja uz SOUG u njemu sudjeluje pet dodatnih članica te CMS kao dugogodišnji partner u zagovaranju IDC-a. Provođenje aktivnosti ovog projekta kroz 2019. dodatno će osnažiti kampanju te će omogućiti jasnije sažimanje relevantnih tema te omogućiti dodatno kapacitiranje organizacija za formuliranje jasnijih zagovaračkih argumenata u sklopu procesa osnivanja IDC-a u Zagrebu.

Uspješno je pripremljena i prijava za natječaj Zaklade Kultura nova: PP4b: Razvoj suradničkih platformi u Republici Hrvatskoj (Zagovaračka platforma na subnacionalnoj razini) te je prijava „Upgrade - istraživanje potencijala Interkulturalnog društvenog centra” ocijenjena kao najkvalitetnija u navedenom programskom području te je stoga predložena za višegodišnju podršku u maksimalnom natječajem predviđenom iznosu.

Kampanja “Zagreb: Otvoreni grad?”

U sklopu kontinuiranog djelovanja u sklopu kampanje „Zagreb: Otvoreni grad?” na lokalnoj razini gradskih četvrti, a naročito u novozagrebačkim Dugavama, sudjelovali smo na seminaru “Suradnja u zajednici - Dugave / Novi Zagreb” koji se održao u Centru za pružanje uslugu u zajednici. Seminar je organiziran i vođen od strane Centra za mirovne studije, a na njemu su, uz predstavnika Saveza, sudjelovali i izabrani vijećnici novozagrebačkih četvrti i mjesnih odbora, članovi lokalnih građanskih inicijativa, zaposlenici osnovnih škola te zainteresirani građani. Ovaj je događaj bio nova prigoda za promišljanje utemeljenosti nastojanja za osnivanjem Interkulturalnog društvenog centra u Dugavama, kao i potencijala njegove programske dopune sadržajima koji su prepoznati na razini lokalne zajednice.

Kao nastavak već višegodišnje tradicije uspješnog rada u Novom Zagrebu, 25. i 16. lipnja je su-organiziran dvodnevni festival „Dani Dugava” u najvećem novozagrebačkom stambenom naselju kao nastavak podupiranja lokalnih građanskih, kulturnih i edukacijskih inicijativa, a unutar zagovaranja potrebe osnivanja mreže kvartovskih Interkulturnih društvenih centara. Osim nastavka pružanja podrške Građanskoj inicijativi Dugave, u njihovim naporima da unaprijede i poboljšaju život u svojoj lokalnoj zajednici, prilikom priprema festivala uspostavili smo suradnju i s lokalnim organizacijama poput “Dječjeg kluba Zmaj” i “La Musica”, kao i ustanovama koje djeluju u ovom naselju poput Prve OŠ Dugave, OŠ Frana Galovića i Dječjeg vrtića Tratinčica. U sklopu festivala od programa se održala šetnja Jane’s Walk „Dugave, 40 godina od početka gradnje naselja“, kao i niz likovnih i sportskih radionica, prezentacija glazbenih tečajeva, sajam kreativaca, predstavljanje zdrave hrane te organizaciju glazbenog natjecanja „Prvi glas Dugava” za djecu od 6 do 14 godina.

U sklopu kampanje organiziran je i javni događaj “Dašak interkulturalnosti” kao gastronomsko i muzičko predstavljanje raspona kultura i gastronomija iz raznih dijelova svijeta u suradnji s Design District Zagreb 2018 i klubom Booksa kojim je kampanja “Zagreb: Otvoreni grad?” prisutna i u centru grada već treću godinu zaredom.

3. Jačanje lokalne scene i transfer znanja

Program jačanja lokalne scene i transfera znanja provodi od samog početka djelovanja Saveza. Kroz niz različitih formata organizacija prati lokalne politike vezane za nezavisnu kulturu i mlade, Savez pruža pomoć i podršku kako lokalnim akterima tako i onima u ostatku zemlje i u cijeloj regiji i time jača njihove kapacitete za zagovaranje boljeg položaja unutar kulturnog sustava te proizvodi specifična znanja vezana za su-upravljanje javnom infrastrukturom kroz model civilno-javnog partnerstva.

U sklopu ovog programa organizacija je kontinuirano komunicirala s predstavnicima srodnih organizacija kojima je prenosila vlastita iskustva razvoja modela sudioničkog upravljanja i djelovanja unutar složenih organizacijskih ekosustava.

Početak godine održan je i radni sastanak s inicijativom mladih iz Varaždina prilikom pripremnog procesa kandidacije Grada Varaždina za europsku prijestolnicu mladih. Ovo je bila prigoda za prenošenje naših iskustava strukturiranja organizacijskog razvoja, modela civilno-javnog partnerstva te programa i projekata iz područja nezavisne kulture i mladih.

Osim toga, Savez je sudjelovao u nastavi Dramske akademije Sveučilišta u Zagrebu s izlaganjem o kontekstu osnivanja Saveza, historijatu i načinu funkcioniranju Pogona te o aktivnostima vezanim uz platformu "Upgrade". Također, s Akademijom dramske umjetnosti je dogovorena suradnja na razvijanju novog studijskog programa (radni naslov studija: "Izvedba u kontekstu"), a za što će pripreme početi ove godine kroz projekt Erasmus+, u suradnji s Pogonom te međunarodnim partnerima iz Švedske, Njemačke i Makedonije.

Među aktivnostima u ovom programu dodatno se ističe sudjelovanje Mirele Travar u facilitiranju tribine koja se u srpnju održala u Puli pod nazivom „Novi ugovori o korištenju prostora u Rojcu – Zajedno do boljih kriterija i uvjeta”. Na tribini je sudjelovao i Teodor Celakoski, koji je u posljednjem izvještajnom razdoblju dva puta sudjelovao u radu lokalne radne skupine za razvoj društveno-kulturnog centra u Puli. U sklopu ovog programa, Antun Sevšek je sudjelovao na 11. Clulture Forumu održanom u Križevcima od 27.-29. rujna, kroz doprinos tribini "Novi pogledi na kulturne i društvene centre u Republici Hrvatskoj" te je prenio zagrebačka iskustva zagovaranja na ovom polju.

Zaključno, održan je radni sastanak na temu promišljanja scenarija razvoja umrežavanja partnera iz nacionalnih inicijativa za društveno-kulturne centre, a u kontekstu uspješnih projektnih prijava Saveza, odnosno organizacija s kojima tijesno surađuje. Osim toga, izvršeno je planiranje s nizom partnerskih organizacija za početak provođenja aktivnosti iz okvira Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020 pod nazivom „Kultura u centru - potpora razvoju javno-civilnog partnerstva u kulturi“, temeljem projektnih prijava "Svi za Pogon - Pogon za sve!" u kojoj je SUOG bila nositelj te prijava projekta "Korak dalje - prema uključivoj kulturi" gdje je organizacija bila partner. Temeljem ovih prijava osigurana su značajna sredstva za nastavak djelovanja organizacije. Realizacija ovih projekata omogućit će organizaciji dugoročno unaprjeđenje mogućnosti djelovanja, kako na lokalnoj, tako i na nacionalnoj razini.

Osim toga, izvršena je i prijava na natječaj objavljen u sklopu fondova EU pod nazivom „Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada”, rednog broja UP.04.2.1.06. gdje je SUOG kao partner sudjelovao na razradi projektne prijave naziva - „Nova javna kultura i prostori društvenosti”.

4. Međunarodna suradnja

U sklopu ovog programa, nastavili smo suradnju s Europskom kulturnom fondacijom kroz razvoj programa Courageous Citizens, a u partnerstvu s organizacijama Pravo na grad i mreža Clubture. Program se bavi osnaživanjem građana i građanki za rad sa zajednicama, zajedno s donositeljima odluka i institucijama gdje je Operacija grad, zajedno s partnerskim organizacijama bila domaćin međunarodnim aktivističkim i kulturno-umjetničkim organizacijama te ja za njih organizirala aktivnosti umrežavanja i edukacije.

Osim toga, u ožujku smo imali priliku predstaviti aktivnosti i programska područja Saveza i u međunarodnom kontekstu, i to na sastanku s predstavnicom međunarodne organizacije "Citycise" koja djeluje u Barceloni i Münchenu.

Nadalje, Savez je u lipnju postao punopravna članica Kooperative - regionalne platforme za kulturu. je regionalna mreža organizacija koje djeluju na području nezavisne kulture i suvremene umjetnosti u Jugoistočnoj Europi. Kooperativu su zajednički osnovala 21 organizacija nezavisne kulture iz zemalja regije: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Slovenije i Srbije, aktivne u svim područjima suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva. Platforma Kooperativa je osnovana sa svrhom stvaranja dugoročnog i održivog okvira za suradnju i razvoj organizacija nezavisne kulture na području Jugoistočne Europe. Sukladno temeljnim ciljevima osnivanja, Kooperativa djeluje na područjima osnaživanja kapaciteta organizacija nezavisne kulture prijenosom dobrih praksi i znanja; osnaživanja aktera koji doprinose razvitku kulturnih politika na području regije; te na stvaranju uvjeta za kontinuiranu realizaciju suradničkih projekata između organizacija nezavisne kulture koje djeluju u različitim zemljama Jugoistočne Europe.

Iskustva sudioničkog upravljanja prenijeli smo i sudjelovanjem na konferenciji 'NEUTRALNO' International Conference - Dialogue on new cultural spaces u Novom Sadu, gdje je programski koordinator Antun Sevšek predstavio specifične aspekte rada Pogona i Saveza.

U sklopu ovog programa izvršena je priprema i prijava na program financiranja Vlade Republike Hrvatske - Švicarsko-hrvatski program suradnje, unutar poziva za "Osnaživanje hrvatsko-švicarskih partnerstava za lokalni društveno-ekonomski rast i razvoj" gdje je predana projektna prijava naziva „Crochet” u kojoj je SOUG je aplicirao kao partner.

Izbor iz praćenja u medijima:

<http://novisad2021.rs/en/programme-2/?jez=lat>

<http://abcdnk.hr/radijska-emisija/stari-prostori-kulture-novi-modeli-upravljanja>

<http://zg-magazin.com.hr/dani-dugava/>

<http://magazin.hrt.hr/445232/dani-dugava-janes-walk-setnja-radionice-koncerti>

http://www.os-fgalovica-zg.skole.hr/?news_id=1218

<http://designdistrict.hr/en/program/dasak-interkulturalnosti/>

<http://klub.booksa.hr/dasak-interkulturalnosti-druzenje-uz-muziku-i-hranu-s-raznih-strana-svijeta-ddz2018>

<http://www.urbancult.hr/35906.aspx>

<http://www.pula.hr/it/novita/detail/17803/poziv-na-tribinu-novi-ugovori-o-koristenju-prostora-u-rojcu/>

<http://kulturistra.hr/lang/en/2018/07/odrzana-tribina-novi-ugovori-o-koristenju-prostora-u-rojcu-zajedno-do-boljih-kriterija-i-uvjeta/>

<https://www.zmag.hr/single-post/2018/07/19/Platforma-UPGRADE>

<http://prigorski.hr/drugi-dan-11-clubture-foruma-krizevcima-odrzane-dvije-zanimljive-rasprave/>